

Vitenskapskomiteen for mat og miljø
Postboks 222 Skøyen
0213 OSLO

Trondheim, 13.05.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2024/4961

Saksbehandler:
Egil Postmyr

Bestilling av oppdrag - Risikovurdering av import av fremmede krabbearter som mat, som spredningsvei for etablering av fremmede arter i norsk natur

Miljødirektoratet viser til samhandlingsavtalen inngått mellom Miljødirektoratet og Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) 31.01.2019, samt belastningsfullmakt for oppdrag til VKM på risikovurdering i 2021.

Vi ber med dette VKM om å foreta en risikovurdering av levende krabber som importeres for bruk i restaurant- og matbransjen, og hvorvidt dette er en spredningsvei til etablering av fremmede arter i norsk natur. Det bør spesifiseres risiko-reducerende tiltak mot risikoen som importen representerer.

Bakgrunn for saken

I løpet av høsten 2023 har Tollvesenet gjort to beslag på grensa mellom Sverige og Norge med flere fremmede arter som er ulovlig tatt inn levende til Norge.

Beslaget som besto av levende krabber og skjell skulle med stor sannsynlighet bli brukt i mat- og restaurantbransjen.

Miljødirektoratet ble kontaktet av Mattilsynet.

I beslagene var det tre fremmede arter med krabber som var levende da de ble beslaglagt:

- Kinesisk ullhåndskrabbe, *Eriocheir sinensis*.
 - Arten er på Fremmedartslista med svært høy risiko. Arten er både marin og limnisk og er avhengig av begge typer miljø (gyter marint mens den lever

- liminisk). Arten er regnet som av de 100 verste artene og en norsk dørstokkart, men regnes ikke som etablert tross i Norge, til tross for noen enkeltfunn.
- Arten er både marin og limnisk og er spredt i naturen i Sverige, i de store sjøene, der den har hatt lokale konsekvenser. Artsdatabanken skriver at den kan endre det fysiske habitatet ved å grave og underminere elvebanken, samt å spise store deler av bunnfaunaen og egg fra denne.
 - Miljødirektoratet har i desember 2023 anmeldt importøren til Politiet.
- Art i papirene kalt blåkrabbe, som vi antar vi er den samme som på engelsk kalles Blue crab, og i så fall er det arten *Callinectes sapidus*.
 - Arten er på *Fremmedartslista 2023* med lav risiko LO. Arten er både marin og limnisk og er avhengig av begge typer miljø. Artsdatabanken skriver at det antas at den vil kunne konkurrere med strandkrabben og svømmekrabbe også i europeiske farvann, men dette er ikke dokumentert
 - Arten er spredt i naturen i Danmark.
 - En tredje krabbe art med usikker artsbestemmelse og kun ut ifra bilder, men det er sannsynligvis den amerikanske arten kalt Atlantic rock crab eller steinkrabbe, og i så fall er det arten *Cancer irroratus*.
 - Arten er på *Fremmedartslista 2023* med lav risiko LO, men er en dørstokkart som ikke funnet i Norge.
 - Arten er spredt raskt i naturen på Island. Artsdatabanken skriver at det der er indikasjoner på at den konkurrerer ut arter som strandkrabbe (*Cancer maenas*) og pyntekrabbe (*Hyas araneus*).

Disse enkeltbeslagene skaper bekymring, og er grunnlaget for dette oppdraget.

I kommunikasjon med Artsdatabanken har Miljødirektoratet også avdekket at følgende arter av krabber kan være aktuelle å importere for bruk som mat: *Charybdis japonica*, *Matuta victor*, *Portunus segnis* og *Rhithropanopeus harrisi*. Det er også aktuelt å inkludere den japanske ullhåndskrabben (*Eriocheir japonica*) i vurderingen av den kinesiske.

Hensikten med oppdraget

Miljødirektoratet har behov for en risikovurdering av krabbearter, både forsaltvann og ferskvann, som importeres for bruk i restaurant- og matbransjen.

Hva resultatet skal brukes til

Resultatene skal brukes til regelverksutvikling og søknadsbehandling etter forskrift om fremmede organismer. De skal også brukes til å kunne vurdere generelle virkemidler for å forhindre

innførsel og spredning av fremmede arter via spredningsveien *import av levende organismer som mat*.

Juridisk bakgrunn

Fremmede arter er regulert med [Forskrift om fremmede organismer](#).

Oppdraget

Miljødirektoratet ber VKM om:

1. Å vurdere risikoen for negative effekter på biologisk mangfold i Norge knyttet til levende import av de åtte krabbeartene; *E. sinensis* og *E. japonica*, *C. sapidus*, *C. irroratus*, *C. japonica*, *M. victor*, *P. segnis* og *R. harrisii* for bruk i restaurant- og matbransjen.
2. Å gi en generell og kortfattet vurdering av hvorvidt vannlevende, ikke-hjemmehørende, krabber fra saltvann og ferskvann som importeres for bruk i restaurant- og matbransjen, er en innførsel og spredningsvei til etablering av fremmede arter i norsk natur.
3. Å Identifisere og beskrive aktuelle risikoreducerende tiltak.

Frist for publisering av vurderingen er desember 2024

Kontaktpersoner i Miljødirektoratet:

Egil Postmyr, seniorrådgiver, seksjon for havforvaltning og marint naturmangfold
Øystein Leiknes, seksjonsleder, seksjon for havforvaltning og marint naturmangfold

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Øystein Leiknes
seksjonssjef

Egil Postmyr
seniorrådgiver

Relevante rapporter/nettsteder

[Artsdatabanken 2018](#). Fremmedartslista. Fremmede arter i Norge - med økologisk risiko 2023

[Artsdatabanken 2023](#). Fremmedartslista. Fremmede arter i Norge - med økologisk risiko 2023

[Husa, V., Agnalt, A.L., \(IMR\), Berntsen H. \(NINA\), Falkenhaus T. \(IMR\), Fossøy F. \(NINA\), Elisabet Forsgren \(NINA\), Grefsrud E.-S., Hjelset A. M. \(IMR\), Hansen F. \(NINA\), Husby E., \(Bergen havn\), Jelmert A., Mortensen S., Olsen S.A. \(IMR\) and Sandvik H. \(NINA\) 2022 a.; ALIEN MARINE SPECIES IN NORWAY Mapping, monitoring and assessment of vectors for introductions. Rapport fra Havforskningen nr. 2022-8. 109 s.](#)